

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การเรียนรู้ของชาวมูเซอในการจัดการเกี่ยวกับความเสี่ยงของการพังทลายหน้าดิน

ชื่อผู้เขียน นายอุมม์วัชณีย์ อาริษเพียร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์ ดร. สมชาย เดียวกุล	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ สงคราม เซวาน์ศิลป์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ถัดดา รุ่งวิสัย	กรรมการ

#### บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการเรียนรู้ของชาวมูเซอในการจัดการเกี่ยวกับความเสี่ยงของการพังทลายหน้าดิน มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงวิธีการเรียนรู้ระบบแนวคิดในการจัดการกับปัญหาการพังทลายหน้าดินในพื้นที่ทำกินของชาวเขาเผ่ามูเซอ พื้นที่ทำการวิจัยคือ บ้านมูเซอปากกล้วย ตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพแบบเจาะลึก โดยการเข้าไปสังเกตและสำรวจพื้นที่ทำการเกษตรของชาวบ้านมูเซอ และการสัมภาษณ์ตัวต่อตัวกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้อาวุโส ผู้นำหมู่บ้านที่เป็นทางการ ผู้รู้ในชุมชน หัวหน้าครอบครัวและเจ้าหน้าที่สำนักงานประสานงานโครงการพัฒนาฯ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งหมดได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและแยกแยะออกเป็นหมวดหมู่ แล้วทำการวิเคราะห์และนำเสนอ โดยการบรรยาย

ผลการศึกษาการเรียนรู้ในการจัดการเกี่ยวกับความเสี่ยงของการพังทลายหน้าดินนั้น พบว่า ภายหลังจากที่ชาวมูเซอประสบปัญหาการชะล้างพังทลายของหน้าดิน และปัญหาเรื่องผลผลิตจากการเพาะปลูกไม่ค่อยได้ผลและไม่เพียงพอต่อการบริโภค ชาวมูเซอจึงได้คิดค้นหาวิถีทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น โดยชาวมูเซอบางกลุ่มก็ได้หาวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหานั้น แต่ยังคงปลูกพืชชนิดเดิม ในขณะที่อีกกลุ่มก็หาทางป้องกันและแก้ไขโดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำการเกษตรในรูปแบบใหม่ โดยเปลี่ยนจากการปลูกพืชไร่เป็นพืชสวน และหลังจากที่ชาวมูเซอได้ตระหนักรู้ถึงปัญหาก็ได้มีการร่วมมือกันในกลุ่มในการช่วยกันอนุรักษ์ป่าไม้ โดยการปลูกป่าเพิ่มเติมในพื้นที่ที่ถูกทำลายไป

การเรียนรู้ในการจัดการเกี่ยวกับปัญหาการชะล้างพังทลายของหน้าดินของชาวมูเซอในปัจจุบัน  
ถือได้ว่าเป็นการจัดการที่ดีและสามารถป้องกันปัญหาการพังทลายของดินอย่างได้ผล

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่  
Chiang Mai University

**Independent Study Title**      Lahu's Learning for Soil Erosion Risk Management

**Author**                              Mr. Umawat Arrutpria

**M.A.**                                      Man and Environment Management

**Examining Committee**

Lecturer Dr. Somchai Teaukul              Chairman

Assoc. Prof. Songkram Chowsilpa        Member

Asst. Prof. Ladda Rungvesai              Member

**ABSTRACT**

The purpose of this study of soil erosion risk management is to understand the Lahu's learning and thinking process in the management of soil erosion in their land. The data collection was done by individual in depth interviewing and observation along with agricultural area field survey. The information givers were the village leaders, such as teachers, respected elderly people, appointed leaders, family leaders and the Doi Tung Royal Project officers. It is found that, after facing the problems due to soil erosion in their land and failure in crop production, the Lahu looked for the proper management strategies. While some people kept on growing the same old crop but applied some effective prevention methods to the problem, such as using terracing and some certain species of grass, other farmers adjusted their agricultural process by using new methodology. They changed their growing field into orchards according to the new agricultural model. They also organized cooperation among themselves for protecting and preserving the forest along with growing trees in the deforested area. These attempts are considered to be the effective integrated method for the prevention of soil erosion.